

PELS RIJCKEN

Rechtbank Den Haag

Zitting van 27 juli 2022

Zaaknummer C/09/625889

Beperkte conclusie van antwoord inzake

- 1. Stichting Viruswaarheid.nl,**
- 2. Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken,**
- 3. Jeroen Sebastiaan Pols,**

eisers,

advocaat: mr. G.C.L. van de Corput

tegen

- 1. de Staat der Nederlanden (ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en Gezondheidsraad),**
- 2. M.W.H. van Beek,**
- 3. C.J.P.A. Hoebe,**
- 4. M.P.G. Koopmans,**
- 5. B.J. Kullberg,**
- 6. M.E.T.C. van den Muijsenbergh,**
- 7. R.H.M. Pierik,**
- 8. J.M. Prins,**
- 9. M.H.N. Schermer,**
- 10. C. Schultsz,**

verweerders,

advocaten: mrs. J.H.C.A. Muller en R. de Graaff

1 Inleiding

- 1.1 Inzet van deze procedure is een verklaring voor recht dat (individuele commissieleden van) de Gezondheidsraad (hierna ook: gedaagden) onrechtmatig hebben gehandeld. Deze vordering wordt door stichting Viruswaarheid.nl en de Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken (NVKP) ingesteld in een collectieve actie op grond van art. 3:305a BW. De vordering wordt daarnaast ingesteld door een individuele eiser, de heer Pols.
- 1.2 Eisers menen dat de vaccinaties tegen COVID-19 hebben geleid tot duizenden gevallen van zwaar lichamelijk en psychisch letsel en sterfte. Zij richten zich echter niet tot de producenten van deze vaccins. Zij komen ook niet op tegen specifieke besluiten van de Staat in het kader van de vaccinatiecampagne. Eisers richten zich uitsluitend tegen enkele wetenschappelijke adviezen van de Gezondheidsraad inzake COVID-19. Zij vinden deze adviezen ondeugdelijk. In hun visie zijn de leden die deel uitmaakten van de commissies die de desbetreffende adviezen van de Gezondheidsraad hebben opgesteld daarom persoonlijk aansprakelijk voor de (vermeende) schade die het gevolg zou zijn van toediening van de COVID-19-vaccins.
- 1.3 Eisers hebben hun pijlen al eerder gericht op adviezen van de Gezondheidsraad inzake COVID-19. In kort geding vorderden eisers dat de Gezondheidsraad en een aantal van zijn individuele commissieleden zou(den) moeten worden bevolen (hun steun aan) een aantal adviezen met betrekking tot de COVID-19 vaccinaties in te trekken. Dan zou de Staat volgens eisers geen andere keus hebben dan de vaccinatiecampagne te beëindigen.

In die eerdere kortgedingprocedure hebben eisers de kern van hun verwijten aan het adres van de (commissieleden van de) Gezondheidsraad al naar voren gebracht. Een eerdere versie van de onderhavige bodemdagvaarding werd als productie aan de kortgedingdagvaarding gehecht.¹

- 1.4 In eerste aanleg heeft de voorzieningenrechter de vorderingen van eisers afgewezen. De voorzieningenrechter meende primair dat eisers onvoldoende belang hadden bij een inhoudelijke toetsing van de adviezen van de Gezondheidsraad omdat zij zich niet richtten tegen specifieke besluiten van de Staat in het kader van de vaccinatiecampagne.² In hoger beroep heeft het Hof Den Haag dit vonnis bekrachtigd. Daarbij heeft het hof vooropgesteld dat het, net als de voorzieningenrechter,³ van oordeel is dat commissieleden van de Gezondheidsraad niet persoonlijk in rechte kunnen worden aangesproken op de inhoud van de adviezen, aangezien de adviezen zijn uitgebracht in naam van de Gezondheidsraad.⁴ Het hof heeft voorts geoordeeld

¹ De bij de kortgedingdagvaarding als productie overgelegde bodemdagvaarding verschilt inhoudelijk niet van de bodemdagvaarding die in deze procedure is uitgebracht en is gepubliceerd in het centraal register voor collectieve acties als bedoeld in art. 3:305 lid 7 BW.

² Rb. Den Haag 29 november 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:12992, rov. 4.12.

³ Rb. Den Haag 29 november 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:12992, rov. 4.12.

⁴ Hof Den Haag 19 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:643, rov. 6.1.

dat, kort samengevat, stichting Viruswaarheid.nl en de NVKP niet voldoen aan de eisen om een collectieve actie te kunnen instellen en dat de heer Pols als niet-gevaccineerde geen belang heeft bij intrekking van de adviezen.⁵

- 1.5 Gedaagden menen dat ook in deze collectieve actieprocedure moet worden besloten tot niet-ontvankelijkverklaring van eisers.
- 1.6 Voor de heer Pols geldt dat zijn concrete belang bij de gevorderde verklaring voor recht in de dagvaarding in het geheel niet wordt toegelicht. Dat hij daarbij enig belang heeft valt ook niet in te zien, nu de heer Pols naar eigen zeggen niet is gevaccineerd en hij dus geen schade kan hebben geleden als gevolg van toediening van een van de COVID-19-vaccins.⁶ Alleen al om deze reden moet de heer Pols als individuele eiser niet-ontvankelijk worden verklaard in zijn vordering. Naast een collectieve vordering is voor een vordering van een individuele eiser immers slechts plaats als deze een voldoende concreet eigen belang heeft in de zin van art. 3:303 BW.⁷ Gedaagden zullen in het vervolg van deze conclusie dan ook alleen ingaan op de door stichting Viruswaarheid.nl en de NVKP ingestelde collectieve vordering.

Overigens geldt dat de vordering, die mede door de heer Pols is ingesteld, om de redenen die hierna in § 4.6-4.27 worden toegelicht, ondeugdelijk is, zodat de heer Pols daarbij ook in zoverre onvoldoende belang heeft.

- 1.7 Voor de stichting Viruswaarheid.nl en de NVKP (hierna ook: eisers) geldt dat zij niet voldoen aan de ontvankelijkheidseisen die gelden voor organisaties die een collectieve vordering willen instellen. Eisers zijn deze procedure begonnen zonder duidelijk te omschrijven welke belangen precies op het spel staan en zonder te beschikken over de vereiste ondersteuning van een achterban. Onduidelijk is bovendien of voldoende toezicht wordt gehouden op de activiteiten van eisers, of zij over voldoende middelen beschikken om de proceskosten te kunnen dragen, of zij hun leden/sympathisanten voldoende informeren en of zij voldoende ervaring en deskundigheid hebben als het aankomt op het voeren van collectieve acties. Van een ideële vordering is intussen geen sprake, nu eisers ook deze procedure kennelijk vooral willen gebruiken om de individuele commissieleden van de Gezondheidsraad onder druk te (blijven) zetten. Eisers voldoen, kortom, niet aan de (basis)vereisten voor het kunnen voeren van een collectieve actie, laat staan dat zij zouden hebben aangetoond dat deze efficiënter zou zijn dan het instellen van een individuele vordering.
- 1.8 Daar komt nog bij dat de door eisers ingestelde vordering om allerlei redenen niet deugt. De vordering is te algemeen/onbepaald om te kunnen worden toegewezen. Bovendien kunnen commissieleden van de Gezondheidsraad, zoals gezegd, niet

⁵ Hof Den Haag 19 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:643, rov. 6.4-6.9.

⁶ Bij een verklaring voor recht dat aansprakelijkheid bestaat voor schade bestaat alleen voldoende belang als de mogelijkheid van schade aannemelijk is, zie HR 27 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:760, rov. 4.1.2.

⁷ Rb. Den Haag 1 juni 2021 zaak-/rolnr. C/09/588600 / HA ZA 20-181, rov. 4.12-4.13 (Staat/Clara Wichmann c.s.); Rb. Den Haag 6 oktober 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:10737, rov. 4.1 (Staat/Clara Wichmann c.s.), met verwijzing naar Kamerstukken II 1991/92, 22486, nr. 3, p. 21.

persoonlijk in rechte worden aangesproken op de adviezen van de Gezondheidsraad. Bij een zelfstandige toetsing van deze adviezen bestaat voorts geen belang als niet ook specifieke besluiten van de Staat inzake de vaccinatiecampagne ter toetsing worden voorgelegd. De vordering kan ook niet leiden tot aansprakelijkheid voor schade die (vermeend) het gevolg is van de vaccins omdat die aansprakelijkheid rust op de producent(en) van die vaccins, niet op (commissieleden van) de Gezondheidsraad. In ieder geval geldt dat eisers geen enkele serieuze, laat staan wetenschappelijke, onderbouwing hebben gegeven van hun verwijten, wat wel is vereist als zij de wetenschappelijke adviezen van de Gezondheidsraad ter discussie willen stellen. Om al deze redenen kan niet worden toegekomen aan een inhoudelijke beoordeling van de gevorderde verklaring voor recht.

1.9 Dit is, kortom, precies het type ondeugdelijke 'collectieve' actie waarvoor de wetgever de maatregel van vervijfvoudiging van het forfaitaire tarief heeft bedacht. Gedaagden verzoeken uw rechtbank dan ook deze maatregel van art. 1018l lid 1 Rv toe te passen.

1.10 Gedaagden lichten het voorgaande nader toe in deze conclusie van antwoord. Het gaat daarbij om een beperkte conclusie van antwoord, in die zin dat gedaagden in dit stadium op grond van art. 1018c lid 5 Rv uitdrukkelijk volstaan met de verweren die betrekking hebben op het onder a tot en met c van dat artikel genoemde. Hierna zal worden toegelicht:

- dat eisers niet voldoen aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a BW (§ 2);
- dat eisers onvoldoende aannemelijk hebben gemaakt dat het voeren van deze collectieve vordering efficiënter is dan het instellen van een individuele vordering (§ 3);
- dat de collectieve vordering ondeugdelijk is (§ 4).

2 Eisers voldoen niet aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a BW

Inleiding

2.1 Art. 1018c lid 5 aanhef en sub a Rv bepaalt dat inhoudelijke behandeling van de collectieve vordering slechts plaatsvindt indien en nadat de rechter heeft beslist dat is voldaan aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a, eerste tot en met derde lid, BW. Op grond van art. 1018c lid 1 aanhef en sub d Rv moet de dagvaarding een omschrijving vermelden van de wijze waarop aan deze eisen is voldaan.

2.2 Zoals hierna allereerst zal worden toegelicht, hebben eisers in de dagvaarding weinig tot niets opgemerkt over de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a, eerste tot en met derde lid, BW. Daardoor kan uw rechtbank niet beoordelen of aan deze

ontvankelijkheidseisen wordt voldaan. Dit zal hierna nader worden toegelicht.

Summiere toelichting op ontvankelijkheidseisen in de dagvaarding

- 2.3 In de dagvaarding wordt met betrekking tot de ontvankelijkheid van stichting Viruswaarheid.nl slechts het volgende opgemerkt:

“Eiseres sub 1 komt op grond van artikel 3:305a BW op voor een algemeen belang, welk belang zij volgens haar statuten behartigt. Aan de eisen van artikel 3:305a BW is voldaan. Zij behartigt de belangen die hier in het geding zijn, op basis van toereikende statutaire doelomschrijvingen en ontplooit activiteiten op het gebied van bescherming van grondrechten en de rechtsstaat. Zij heeft ruim 300 duizend adhesieverklaringen van Nederlandse burgers en bedrijven die via de website het formulier hebben ingevuld.”

- 2.4 Over de ontvankelijkheid van de NVKP wordt slechts het volgende opgemerkt:

“Eiseres sub 2 komt, geheel volgens de statuten van de Nederlandse Vereniging Kritisch Prikken, op voor het volledig informeren over ziekten, vaccins en de gevolgen van vaccineren, over keuzevrijheid, alternatieven voor vaccinaties, het erkennen van vaccinatieschade, het behandelen en een onafhankelijke registratie van die vaccinatieschade. De Algemene Ledenvergadering van de NVKP is op 27 maart 2021 akkoord gegaan met de onderhavige rechtsgang.”

- 2.5 Eisers hebben de statuten waarnaar zij verwijzen niet overgelegd. Zij hebben ook niet duidelijk gemaakt waar en op welke wijze deze statuten zouden kunnen worden geraadpleegd.

- 2.6 In de akte die eisers op 8 juni 2022 hebben ingediend, hebben zij – naar aanleiding van het verweer dat gedaagden in de kortgedingprocedure in eerste aanleg hadden gevoerd – alleen het volgende opgemerkt:

“In die procedure hebben gedaagden zich op het standpunt gesteld dat eisers sub 1 en 2 niet voldoen aan de processuele vereisten voor het instellen van een collectieve vordering als bedoeld in artikel 3:305a BW. Eisers zijn van mening dat sprake is van de uitzondering als bedoeld in het zesde lid van art. 3:305a BW. Dienovereenkomstig is ook geoordeeld in het hiervoor genoemde kort geding, waarbij door de rechter is bepaald dat door eisers sub 1 en 2 gelet op hun ideële doelen niet hoeft te worden voldaan aan de vereisten van artikel 3:305a lid 2 sub a tot en met e BW en artikel 3:305a lid 5 BW (Rechtbank Den Haag 29 november 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:12992, r.o. 4.4).”

- 2.7 Hierna zal nader worden toegelicht dat eisers daarmee onvoldoende informatie hebben verstrekt om te kunnen beoordelen of zij voldoen aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a, eerste tot en met derde lid, BW.

Niet voldaan aan eisen met betrekking tot governance en financiering

- 2.8 In art. 3:305a, tweede en vijfde lid, BW is een aantal eisen opgenomen met betrekking tot *governance* en financiering. Op grond van lid 2 geldt dat de belangen van de personen tot bescherming van wier belangen de rechtsvordering strekt (slechts) voldoende zijn gewaarborgd als de collectieve belangenbehartiger beschikt over (a) een toezichthoudend orgaan, (b) doeltreffende en passende vertegenwoordigings- en besluitvormingsmechanismen, (c) voldoende financiële middelen, (d) een algemeen toegankelijke website waarop specifieke informatie beschikbaar is gemaakt, en (e) voldoende ervaring en deskundigheid ten aanzien van het instellen en voeren van de collectieve actie. Lid 5 bevat specifieke vereisten met betrekking tot het bestuursverslag en de jaarrekening. Op grond van art. 1018c lid 1 aanhef en sub d Rv moet de dagvaarding een omschrijving vermelden van de wijze waarop aan deze eisen is voldaan.
- 2.9 Eisers hebben hierover in de dagvaarding nauwelijks iets opgemerkt. Zij hebben slechts gesteld dat stichting Viruswaarheid.nl beschikt over 300.000 adhesieverklaringen en dat de algemene ledenvergadering van de NVKP akkoord is gegaan met de onderhavige procedure. Onduidelijk blijft echter of het daadwerkelijk gaat om mechanismen voor deelname aan of vertegenwoordiging bij de besluitvorming en hoe deze mechanismen precies zijn ingericht. Over de naleving van de andere eisen wordt in het geheel niets opgemerkt. Onduidelijk blijft dus eveneens of voldoende toezicht wordt gehouden, of de stichting en de vereniging beschikken over voldoende middelen om de proceskosten te dragen en daarover voldoende zeggenschap kunnen uitoefenen, of zij hun leden/sympathisanten de informatie verstrekken die zij op grond van de wet moeten verstrekken, en of zij voldoende ervaring en deskundigheid hebben als het aankomt op het voeren van collectieve actieprocedures als de onderhavige.
- 2.10 Daarmee bevat de dagvaarding onvoldoende informatie om te kunnen beoordelen of de stichting Viruswaarheid.nl en de NVKP aan de eisen met betrekking tot *governance* en financiering voldoen. Alleen al daarom kunnen eisers niet in hun vordering worden ontvangen.

Geen beroep op uitzondering van art. 3:305a, zesde lid, BW

- 2.11 Op grond van art. 3:305a, zesde lid, BW kan de rechter een belangenorganisatie ontvankelijk verklaren zonder dat aan de hiervóór genoemde eisen van lid 2, subonderdelen (a) tot en met (e), en lid 5 van art. 3:305a BW behoefte te worden voldaan, wanneer de rechtsvordering wordt ingesteld met een ideëel doel én een zeer beperkt financieel belang, zowel voor de aangesproken partij als voor de vermeende gedupeerden.⁸ De wetgever heeft daarbij verwezen naar de destijds geldende

⁸ Zie, wat het laatste betreft, Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6, p. 21 (nota naar aanleiding van het verslag).

Claimcode, die niet van toepassing was als de gemiddelde schade per deelnemer minder dan € 1.000 bedroeg.⁹

- 2.12 Daarnaast kan de aard van de ingestelde vordering voor de rechter een reden vormen om van de hiervóór aangeduide ontvankelijkheidseisen af te wijken. Daarbij heeft de wetgever gedacht aan het geval dat "een representatieve belangenorganisatie een andere vordering instelt dan een schadevergoeding en er een maatschappelijk belang mee is gemoeid". Een beroep op deze laatste uitzondering mag niet worden gehonoreerd als een verklaring voor recht wordt gevraagd als opmaat naar een collectieve schadevergoedingsactie.¹⁰
- 2.13 In de dagvaarding lichten eisers niet toe met welk ideëel doel zij de vordering instellen. Met betrekking tot stichting Viruswaarheid.nl vermeldt de dagvaarding slechts dat zij opkomt voor een algemeen belang dat zij op grond van haar statuten (die niet zijn overgelegd) behartigt, en dat zij beschikt over adhesieverklaringen van ruim 300.000 Nederlandse burgers en bedrijven. In het geval van de NVKP bevat de dagvaarding een opsomming van de belangen waarvoor zij ingevolge haar statuten (die evenmin zijn overgelegd) opkomt. Verder vermeldt de dagvaarding slechts dat de algemene ledenvergadering van NVKP heeft ingestemd met het voeren van deze procedure (zie hiervóór in § 2.3-2.5).
- 2.14 Ook in de akte die eisers op verzoek van uw rechtbank hebben ingediend wordt niet toegelicht welk ideëel doel met de vordering zou worden gediend. In de akte wordt slechts gewezen op de overweging van uw rechtbank in de eerdere kortgedingprocedure dat eisers voldeden aan art. 3:305a, zesde lid, BW (zie hiervóór in § 2.6).¹¹ Eisers laten daarbij onvermeld dat het Hof Den Haag in hoger beroep anders heeft geoordeeld. Het hof overwoog dat uit de inleidende kortgedingdagvaarding niet blijkt dat eisers kunnen worden beschouwd als ideële belangenorganisaties als bedoeld in art. 3:305a lid 6 BW waarvoor de eisen van lid 2, subonderdelen a tot en met e, niet gelden. Alleen al om deze reden waren eisers volgens het hof niet-ontvankelijk in hun vorderingen.¹²
- 2.15 Het valt ook niet in te zien hoe een ideëel doel of maatschappelijk belang is gediend met het instellen van een vordering die (mede) is gericht tot commissieleden (in privé) van een wetenschappelijk adviesorgaan van de Staat. Eisers hebben hun belang daarbij ook niet toegelicht. Het heeft er alle schijn van dat eisers op deze manier proberen individuele commissieleden van een adviescollege van de Staat onder druk te zetten, om hen zo tot een andere advisering te bewegen of af te schrikken van verdere werkzaamheden. Dat is echter geen ideëel doel of maatschappelijk belang dat in rechte bescherming verdient en zelfs bevorderd zou moeten worden door een lichter

⁹ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 29 (MvT); Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6, p. 11 (nota naar aanleiding van het verslag).

¹⁰ Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6, p. 21 (nota naar aanleiding van het verslag).

¹¹ Rb. Den Haag 29 november 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:12992, rov. 4.4.

¹² Hof Den Haag 19 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:643, rov. 6.4.

ontvankelijkheidsregime te hanteren.

- 2.16 Uit de eigen stellingen van eisers volgt bovendien dat het financiële belang bij de vermeende vordering niet zeer gering is. Volgens eisers hebben de vaccinaties tegen COVID-19 geleid tot duizenden gevallen van zwaar lichamelijk en psychisch letsel en sterfte, overigens zonder dat hiervoor bewijs wordt aangedragen (zie ook hierna in § 4.5-4.26). Zij menen dat de leden die deel uitmaakten van de commissies die deze adviezen opstelden persoonlijk voor deze schade aansprakelijk moeten worden gehouden.¹³ Het is dus duidelijk dat volgens eisers zelf een (zeer) groot financieel belang op het spel staat, niet alleen voor iedere vermeende gedupeerde voor wiens belangen eisers stellen op te komen, maar zeker ook voor de commissieleden van de Gezondheidsraad, die eisers persoonlijk voor deze vermeende schade aansprakelijk achten, en voor de Staat.
- 2.17 Om de hiervóór genoemde redenen is er in deze zaak geen grond om de eisen van lid 2, subonderdelen (a) tot en met (e), en lid 5 van art. 3:305a BW buiten toepassing te laten. Ook als uw rechtbank echter van oordeel zou zijn dat er voldoende aanleiding is om een lichter ontvankelijkheidsregime toe te passen, dan geldt nog steeds dat eisers moeten voldoen aan de eisen van het eerste lid van art. 3:305a en de aanhef van het tweede lid van art. 3:305a BW. Hierna wordt toegelicht dat eisers (ook) aan die eisen niet voldoen.

Geen gelijksoortige belangen, niet representatief, geen toereikende statutaire doelomschrijvingen

- 2.18 Art. 3:305a, eerste lid, BW vereist onder meer dat een collectieve actie strekt tot bescherming van gelijksoortige belangen van andere personen. Deze eis van gelijksoortigheid houdt in dat de belangen ter bescherming waarvan de collectieve actie strekt, zich lenen voor bundeling, zodat een efficiënte en effectieve rechtsbescherming ten behoeve van de belanghebbenden kan worden bevorderd. Doel is in één procedure te oordelen over de aan de orde gestelde geschilpunten en vorderingen, zonder dat daarbij de bijzondere omstandigheden aan de zijde van de individuele belanghebbenden hoeven te worden betrokken.¹⁴ Op grond van art. 3:305a, eerste lid, BW moet niet alleen sprake zijn van dergelijke gelijksoortige belangen, maar moet de vereniging of stichting die de collectieve actie instelt deze belangen ingevolge haar statuten ook behartigen.

¹³ Dagvaarding, onder § 227 ('Samenvatting'). Zie ook § 256 ("Mensen lijden ernstige lichamelijke schade of verliezen hun leven als gevolg van ondeugdelijke adviezen"), § 270 (schade is "ook hier enorm"), onder § 278 ('Samenvatting': "Nooit eerder in de geschiedenis leden zoveel mensen schade als gevolg van een preventief toegediend geneesmiddel"), § 342 ("als gevolg waarvan duizenden mensen overlijden of onherstelbare fysieke en psychische schade oplopen"), § 343 ("waarbij willens en wetens ernstige gezondheidsschade, overlijdens en psychisch lijden van duizenden op de koop toe genomen worden"), § 346 ("duizenden doden en ernstige letselschade"), § 350 ("Inmiddels liepen duizenden mensen zwaar letsel op of overleden als gevolg van bijwerkingen").

¹⁴ HR 26 februari 2010, ECLI:NL:HR:2010:BK5756, rov. 4.2.

- 2.19 Art. 3:305a, aanhef tweede lid, BW vereist daarnaast onder meer dat de stichting of vereniging die de collectieve actie instelt voldoende representatief is, gelet op de achterban en de omvang van de vertegenwoordigde vorderingen. Met deze representativiteitseis heeft de wetgever willen voorkomen dat een stichting of vereniging een collectieve actie kan instellen zonder de vereiste ondersteuning van een achterban. De gedachte was dat niet iedere willekeurige organisatie zich moet kunnen opwerpen als verdediger van de belangen van andere personen. Op voorhand moet daarom duidelijk zijn dat de desbetreffende organisatie kwantitatief gezien voor een voldoende groot deel van de achterliggende groep opkomt. Wat genoeg is, verschilt volgens de wetgever per geval en kan alleen bepaald worden in relatie tot het totaal aantal relevante personen.¹⁵ Uit de rechtspraak volgt dat voldoende nauwkeurig moet worden omschreven voor welke groep de stichting of vereniging opkomt en dat feitelijk moet worden onderbouwd dat de stichting of vereniging beschikt over de steun van deze achterban,¹⁶ waarbij het verzamelen van *likes* via de eigen website onvoldoende wordt geacht.¹⁷ Uit de wetsgeschiedenis volgt dat steeds aan deze representativiteitseis moet zijn voldaan, ook als een beroep kan worden gedaan op de hiervóór behandelde uitzondering van art. 3:305a, zesde lid, BW.¹⁸
- 2.20 Deze eisen zijn er niet voor niets. Een collectieve actieprocedure op de voet van art. 3:305a BW mondt uit in de benoeming van een exclusieve belangenbehartiger. Voor die rol komt alleen de meest geschikte eiser in aanmerking. Bij het aanwijzen van een exclusieve belangenbehartiger moet de rechter letten op de omvang van de groep personen voor wie deze eiser opkomt, op de grootte van het door deze groep vertegenwoordigde financiële belang, op andere werkzaamheden die deze eiser verricht voor deze personen, en op eerdere door deze eiser verrichte werkzaamheden of ingestelde collectieve vorderingen (art. 1018e lid 1 Rv). De rechter moet daarnaast onder meer beoordelen wat de collectieve vordering precies inhoudt en voor welke "nauw omschreven groep personen" de exclusieve belangenbehartiger opkomt (art. 1018e lid 2 Rv). Deze afbakening is van groot belang omdat de uitkomst van de procedure bindend is (gezag van gewijsde heeft) voor alle personen binnen deze groep, behalve voor hen die tijdig gebruik hebben gemaakt van hun *opt-out*-recht (art. 1018f lid 1 Rv).¹⁹
- 2.21 Uit de dagvaarding van eisers blijkt niet dat aan de hiervóór genoemde eisen van art. 3:305a, eerste lid en aanhef tweede lid, BW is voldaan. Uit de eigen stellingen van eisers volgt dat de groep waarvoor zij stellen op te komen zeer divers is. Het gaat kennelijk om alle mensen die schade zouden hebben geleden als gevolg van de toediening van een of meerdere vaccins, meer in het bijzonder om alle mensen die als

¹⁵ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 19 (MvT).

¹⁶ Hof Arnhem-Leeuwarden 8 december 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:10177, rov. 4.25 (Warner/Stichting Music#MeToo).

¹⁷ Rb. Amsterdam 29 december 2021, ECLI:NL:RBAMS:2021:7647, rov. 5.11-5.12.

¹⁸ Kamerstukken II 2018/19, 34608, nr. 14, p. 1-2; Aangangsel Handelingen II 2019/20, nr. 2971 (beantwoording van vragen van het kamerlid Van Haga door de minister van Rechtsbescherming). Zie ook Hof Arnhem-Leeuwarden 8 december 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:10177, rov. 4.26; Hof Den Haag 26 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:643, rov. 6.3.

¹⁹ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 43 (MvT).

gevolg daarvan (ernstige) letselschade en/of psychische schade zouden hebben geleden. Het blijkt niet dat deze personen ook behoren tot de achterban van eisers en daarvan een voldoende groot deel uitmaken. Het ligt – integendeel – juist voor de hand dat de achterban van eisers (voornamelijk) bestaat uit mensen die zich niet hebben willen laten vaccineren. Niet valt in te zien – en dit wordt ook niet toegelicht – hoe de belangen van deze personen zijn gediend met de onderhavige procedure.

- 2.22 Met betrekking tot stichting Viruswaarheid.nl geldt bovendien het volgende. Ten aanzien van deze stichting vermeldt de dagvaarding slechts dat ruim 300.000 Nederlandse burgers en bedrijven een adhesieverklaring hebben ondertekend via een formulier op haar website. Niet duidelijk is wat deze adhesieverklaring inhoudt en wie de burgers en bedrijven zijn die deze hebben ondertekend. Zonder nadere toelichting, die geheel ontbreekt, kan niet worden vastgesteld of het gaat om een groep personen met gelijksoortige belangen en of stichting Viruswaarheid.nl voldoende representatief is voor deze groep.

Ook in de kortgedingprocedure kon het Hof Den Haag niet vaststellen voor welke belangen stichting Viruswaarheid.nl beoogde op te komen en of de stichting beschikte over de vereiste achterban:

“Viruswaarheid heeft onvoldoende gesteld om te kunnen concluderen dat aan deze eisen is voldaan. Zij heeft in de inleidende dagvaarding gesteld dat zij opkomt voor 300.000 Nederlandse burgers en bedrijven die een adhesieverklaring hebben ondertekend, maar zij heeft niet aangegeven wat die adhesieverklaring inhoudt en wie de burgers en bedrijven zijn die deze adhesieverklaring hebben ondertekend. Zonder deze informatie kan het hof niet vaststellen of het gaat om een groep personen met gelijksoortige belangen en of Viruswaarheid voldoende representatief is voor deze groep. In antwoord op vragen van het hof heeft Viruswaarheid tijdens de mondelinge behandeling in hoger beroep verklaard dat zij opkomt voor alle Nederlanders. Naar het oordeel van het hof laat artikel 1018c lid 1 Rv niet toe dat de groep personen voor wie een belangenorganisatie opkomt, na de inleidende dagvaarding fundamenteel wordt gewijzigd. Als niettemin zou moeten worden uitgegaan van de stelling van Viruswaarheid dat zij opkomt voor de belangen van alle Nederlanders, dan geldt evenzeer dat zij onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat haar vorderingen strekken tot bescherming van gelijksoortige belangen en dat zij representatief is voor deze groep. Uit het enkele feit dat 300.000 burgers en bedrijven een adhesieverklaring hebben ondertekend, valt dat niet op te maken.”²⁰

- 2.23 Uit de dagvaarding blijkt ook niet dat de NVKP voldoet aan de hiervóór genoemde eisen van art. 3:305a, eerste lid en aanhef tweede lid, BW. De vereniging stelt op te komen voor het belang van voorlichting over ziekten, vaccins en de gevolgen van vaccineren, en over keuzevrijheid, alternatieven voor vaccinaties en het erkennen van vaccinatieschade. Daarmee is echter niets gezegd over de vraag of sprake is van een

²⁰ Hof Den Haag 19 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:643, rov. 6.5.

groep personen met gelijksoortige belangen en over de vraag of de vereniging voldoende representatief is voor deze groep. Het enkele feit dat de algemene ledenvergadering akkoord zou zijn gegaan met de onderhavige procedure zegt daarover op zichzelf ook niets, nu onduidelijk is hoeveel leden de vereniging heeft, wie deze leden zijn, welke belangen zij hebben en waarmee zij precies akkoord zijn gegaan.

- 2.24 Overigens geldt dat zelfs als wél duidelijk zou zijn welke belangen eisers met deze 'collectieve' actie zouden willen behartigen, nog steeds niet kan worden nagegaan of de statutaire doelomschrijvingen daarbij aansluiten, omdat de statuten van stichting Viruswaarheid.nl en de NVKP niet zijn overgelegd en evenmin duidelijk is gemaakt waar en op welke wijze deze zouden kunnen worden geraadpleegd.
- 2.25 Kortom: eisers zijn deze collectieve actieprocedure begonnen zonder voldoende nauwkeurig te omschrijven welke belangen op het spel staan en zonder te beschikken over de vereiste ondersteuning van een representatieve achterban. De conclusie moet dan ook zijn dat eisers niet voldoen aan de ontvankelijkheidseisen van art. 3:305a, eerste lid en aanhef tweede lid, BW.

3 Eisers hebben onvoldoende aannemelijk gemaakt dat het voeren van deze collectieve vordering efficiënter is dan het instellen van een individuele vordering

- 3.1 Blijkens het voorgaande hebben eisers onder meer niet aangetoond dat de vordering strekt tot bescherming van gelijksoortige belangen (art. 3:305a, eerste lid, BW). Het niet aantonen van de gelijksoortigheid van de belangen staat op grond van art. 1018 lid 5 sub a Rv reeds in de weg aan een inhoudelijke behandeling van de collectieve vordering(en). Uw rechtbank kan immers niet beslissen dat eisers aan de ontvankelijkheidseis(en) van art. 3:305a, eerste lid, BW voldoen.
- 3.2 Het niet in voldoende mate aantonen van de gelijksoortigheid van de belangen betekent tevens dat de toets van art 1018c lid 5 sub b Rv, of het voeren van de collectieve vordering efficiënter en effectiever is dan het instellen van een individuele vordering, niet kan worden doorstaan. Daarvoor is immers vereist dat aannemelijk wordt gemaakt dat het voeren van de collectieve vordering efficiënter en effectiever is dan het instellen van een individuele vordering "doordat de te beantwoorden feitelijke en rechtsvragen in voldoende mate gemeenschappelijk zijn".

De parlementaire geschiedenis bij de WAMCA verwoordt het als volgt:

"In de genoemde voorbeelden zal de rechter moeten beoordelen of deze vordering voldoet aan de vereisten uit artikel 3:305a lid 1 BW dat er sprake is van gelijksoortige belangen die zich lenen voor bundeling in een collectieve schadevergoedingsactie. Dit betekent dat de vragen voldoende

gemeenschappelijk moeten zijn. Er moet zodanig geabstraheerd kunnen worden van de bijzonderheden van individuele gevallen, dat de beoordeling niet anders zou kunnen uitvallen dan in een individueel geval.”²¹

- 3.3 Het vereiste van gelijksoortigheid/gemeenschappelijkheid van belangen houdt in dat de belangen ter bescherming waarvan de rechtsvordering strekt, zich lenen voor bundeling, zodat een efficiënte en effectieve rechtsbescherming ten behoeve van de gedupeerden kan worden bevorderd. Als van gelijksoortige belangen geen sprake is, dan betekent dit volgens de wetgever ook dat de feitelijke en rechtsvragen onvoldoende gemeenschappelijk zijn, waardoor het voeren van een collectieve vordering niet als efficiënter en/of effectiever kan worden beschouwd dan het instellen van een individuele vordering. Deze toets zorgt er volgens de memorie van toelichting bij de WAMCA voor dat voorafgaand aan de inhoudelijke behandeling wordt bekeken of de afwikkeling als collectieve procedure wel een meerwaarde heeft.²²
- 3.4 Art. 1018c lid 5 aanhef en sub b Rv bepaalt tevens dat inhoudelijke behandeling van de collectieve vordering slechts plaatsvindt indien en nadat de rechter heeft beslist dat voldoende aannemelijk is gemaakt dat het voeren van deze collectieve vordering efficiënter en effectiever is dan het instellen van een individuele vordering “doordat het aantal personen tot bescherming van wier belangen de vordering strekt, voldoende is”. Ook als het aantal personen te gering is, is het volgens de wetgever immers niet efficiënter om de vragen collectief af te doen, zodat een collectieve actie ook in een dergelijk geval geen meerwaarde heeft.²³
- 3.5 Zoals hiervóór is toegelicht, kan op basis van de dagvaarding niet worden vastgesteld of het gaat om een groep personen met gelijksoortige belangen en hoe groot de groep is waarvoor eisers stellen op te komen (zie in § 2.21-2.23). Daarmee is eveneens onduidelijk of de te beantwoorden feitelijke en rechtsvragen in voldoende mate gemeenschappelijk zijn en of het aantal personen tot bescherming van wier belangen de vordering strekt, voldoende groot is om een collectieve beoordeling te rechtvaardigen.
- 3.6 De conclusie moet dan ook zijn dat eisers onvoldoende aannemelijk hebben gemaakt dat het voeren van deze collectieve vordering efficiënter is dan het instellen van een individuele vordering, zodat niet aan de eis van art. 1018c lid 5 aanhef en sub b Rv is voldaan. Dit moet eveneens leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van eisers.

²¹ Kamerstukken II 2017/18, 34608, nr. 6, p. 18 (nota naar aanleiding van het verslag).

²² Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 16 en 39 (MvT).

²³ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 16 en 39 (MvT).

4 De collectieve vordering is ondeugdelijk

Inleiding; juridisch kader

- 4.1 Inhoudelijke behandeling van de collectieve vordering vindt voorts slechts plaats, indien de rechter heeft beslist dat niet summierlijk van de ondeugdelijkheid van de vordering blijkt op het moment dat het geding aanhangig is gemaakt (art. 1018c lid 5 aanhef en sub c Rv). Doel van deze regel is, in de woorden van de minister, om in uitzonderlijke gevallen een collectieve vordering al voor de inhoudelijke behandeling van tafel te krijgen omdat deze niet deugt. Blijkens de wetsgeschiedenis kent de toets van summierlijk ondeugdelijkheid zijn oorsprong in het beslagrecht en vertoont de bepaling verwantschap met de *motion to dismiss* in het Amerikaanse recht:

“De toets van summierlijk ondeugdelijkheid (sub c) is in het Nederlandse procesrecht alleen bekend in het beslagrecht. Artikel 705 bepaalt dat een beslag wordt opgeheven als summierlijk blijkt van de ondeugdelijkheid van de vordering waarvoor beslag is gelegd. De bepaling vertoont verwantschap met de in het Amerikaanse recht bekende *motion to dismiss*. Doel van de bepaling is om in uitzonderlijke gevallen een collectieve vordering al voor de inhoudelijke behandeling ervan van tafel te krijgen omdat deze niet deugt.”²⁴

- 4.2 In art. 705 lid 2 Rv is bepaald dat een beslag door de voorzieningenrechter wordt opgeheven als summierlijk blijkt van de ondeugdelijkheid van de vordering waarvoor beslag is gelegd. Dit vergt een voorlopig oordeel over de kans van slagen van de vordering van eiser. Een beslag voor een kennelijk niet bestaande, verjaarde of anderszins zwakke vordering dient – rekening houdend met de belangen van partijen – te worden opgeheven.²⁵

De term “summierlijk blijken” keert overigens ook terug bij de faillietverklaring (art. 6 lid 3 Fw), waarvoor summierlijk moet blijken van feiten en omstandigheden die aantonen dat de schuldenaar in de toestand verkeert dat hij heeft opgehouden te betalen. In die context duidt de term op een kort, eenvoudig onderzoek door de rechter.²⁶

- 4.3 Als voorbeeld van ondeugdelijkheid in de zin van art. 1018c lid 5 aanhef en sub c Rv noemt de toelichting het geval dat een collectieve vordering wordt ingesteld voor de burgerlijke rechter terwijl duidelijk is dat alleen de bestuursrechter over de vordering kan oordelen. Dit voorbeeld betreft een formeel gebrek, maar de verwijzingen in de wetsgeschiedenis naar het beslagrecht en de *motion to dismiss* maken duidelijk dat ondeugdelijkheid (juist) ook op inhoudelijke gronden kan worden aangenomen.²⁷ Het

²⁴ Kamerstukken II 2016/17, 34608, nr. 3, p. 39 (MvT).

²⁵ Zie Asser Procesrecht/Steneker 5 2019/374 en 402; Gieske, in: Tekst en Commentaar op art. 705 Rv, aant. 3d. Zie ook HR 25 november 2005, ECLI:NL:HR:2005:AT9060, rov. 3.8.

²⁶ N.J. Polak & M. Pannevis, Insolventierecht, Deventer: Wolters Kluwer 2017, nr. 3.4; J.B. Huizink, Insolventie, Deventer: Wolters Kluwer 2018, nr. 21.

²⁷ Aldus ook P. Wissink, De preliminaire ontvankelijkheidsbeslissing onder de WAMCA: hoe ‘inhoudelijk’ mag de voorfase zijn?, Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging 2021/1, p. 1-14, 5; J. de Bie Leuveling Tjeenk &

is dan ook zaak dat de ondeugdelijkheidstoets serieus wordt toegepast en een daadwerkelijke (summiere) inhoudelijke toetsing van de collectieve vordering wordt aangelegd, zoals de wetgever voor ogen heeft gehad. Dit is niet alleen in het belang van gedaagden, maar ook in het belang van gedupeerden, belangenorganisaties en de proceseconomie.²⁸

4.4 In dit geval moet op grond van de tot nu toe gewisselde processtukken worden geoordeeld dat de vordering van eisers summierlijk ondeugdelijk is. Daarvoor bestaat een aantal redenen:

- i. de gevorderde verklaring voor recht is te algemeen/onbepaald om te kunnen worden toegewezen;
- ii. de commissieleden van de Gezondheidsraad kunnen niet persoonlijk in rechte worden aangesproken op de adviezen van de Gezondheidsraad;
- iii. eisers hebben geen belang bij een verklaring voor recht die (louter) betrekking heeft op de inhoud van de adviezen van de Gezondheidsraad;
- iv. eisers hebben geen belang bij de verklaring voor recht nu deze niet kan leiden tot aansprakelijkheid voor schade die (vermeend) het gevolg is van de vaccins;
- v. de gevorderde verklaring voor recht is niet serieus, laat staan wetenschappelijk, onderbouwd.

4.5 Deze redenen worden hierna nader toegelicht.

Ad (i): de gevorderde verklaring voor recht is te algemeen/onbepaald om te kunnen worden toegewezen

4.6 De gevorderde verklaring voor recht, dat 'gedaagden' onrechtmatig hebben gehandeld, is te algemeen/onbepaald om te kunnen worden toegewezen. De geformuleerde verklaring voor recht bevat immers geen concrete duiding van het (vermeend) onrechtmatig handelen, terwijl in de dagvaarding talloze (vermeende) normschendingen worden beschreven. Daarnaast wordt in de vordering geen onderscheid gemaakt tussen het handelen van de Staat (VWS), de Gezondheidsraad, de individuele commissieleden van de Gezondheidsraad en/of andere (niet nader genoemde) onderdelen van de Staat (die eisers blijkbaar ook hebben bedoeld te dagvaarden). Dat klemt te meer nu niet alle gedagvaarde commissieleden van de Gezondheidsraad betrokken zijn geweest bij alle adviezen die in het lichaam van de dagvaarding aan de orde worden gesteld.²⁹

J.B. van de Velden, 'Collectief schadeverhaal vanuit de optiek van de aangesproken partij', *Ondernemingsrecht* 2017/85, p. 477-478.

²⁸ Aldus ook D. Horeman & M.V.E.E. de Monchy, 'De summierre ondeugdelijkheidstoets in de WAMCA: het brede belang van een zwaardere invulling', *Maandblad voor Vermogensrecht* 2021/7-8, p. 270-271.

²⁹ *Dagvaarding*, § 81.

- M.E.T.C. van den Muijsenbergh en M.H.N. Schermer waren niet betrokken bij:
 - Advies 2020/29, "COVID-19-vaccinatie: BioNTech/Pfizer", 24 december 2020;
 - Advies 2021/01, "COVID-19-vaccinatie: Moderna-vaccin en de vaccinatiestrategie", 11 januari 2021;
 - Advies 2021/04, "COVID-19-vaccinatie: AstraZeneca-vaccin", 4 februari 2021;
 - Advies 2021/13, "COVID-19-vaccinatie: Janssen-vaccin", 17 maart 2021;
 - Advies 2021/15, "Aanvulling hoog-risicopatiëntgroepen COVID-19-vaccinatie en toedieningsvormen COVID-19-vaccins", 22 maart 2021;
 - Advies 2021/18, "Vaccinatie van kinderen", 9 april 2021.
- M.W.H. van Beek, M.H.N. Schermer en C. Schultsz waren niet betrokken bij Advies 2021/36, "Vaccinatie van adolescenten tegen COVID-19 met het Moderna-vaccin", 29 juli 2021.
- Alleen M.H.N. Schermer was betrokken bij Advies 2021/03, "Ethische en juridische afwegingen COVID-19-vaccinatie", 4 februari 2021 (opgesteld door de vaste commissie Ethiek en recht).

4.7 Het is niet aan gedaagden of de rechtbank om de vordering op deze punten nader in te vullen en te preciseren.³⁰ Dat geldt te meer in een collectieve actieprocedure als de onderhavige. Art. 1018c Rv laat niet toe dat de eis na de inleidende dagvaarding – die op straffe van niet-ontvankelijkheid moet worden gepubliceerd in het centraal register voor collectieve acties als bedoeld in art. 3:305 lid 7 BW, zodat andere collectieve belangenbehartigers zich daarbij kunnen aansluiten – nog wordt gewijzigd. Bij de vraag of sprake is van een summierlijk ondeugdelijke vordering dient bovendien te worden uitgegaan van het moment dat het geding aanhangig is gemaakt.

4.8 Vanwege de onbepaaldheid van de gevorderde verklaring voor recht kan aan een inhoudelijke beoordeling daarvan – bij de huidige stand van de procedure – dus niet worden toegekomen. Alleen al daarom is sprake van een summierlijk ondeugdelijke vordering, zodat niet-ontvankelijkverklaring moet volgen.

Ad (ii): de commissieleden van de Gezondheidsraad kunnen niet persoonlijk in rechte worden aangesproken op de adviezen van de Gezondheidsraad

4.9 Voor zover uit de dagvaarding, meer in het bijzonder hoofdstuk VI "Grondslag van de dagvaarding", moet worden afgeleid dat eisers zich louter richten tegen het

³⁰ Het staat de rechter niet vrij een vordering toe te wijzen die niet in het petitum staat, ook niet als de vordering als zodanig wel ter sprake is gekomen in het lichaam van de dagvaarding of in een andere fase van het geding. Zie Asser Procesrecht/Van Schaick 2 2022/62, met verwijzing naar HR 30 oktober 2015, ECLI:NL:HR:2015:3195 (Muradin/Waaijer).

(vermeend) onrechtmatig adviseren door de individuele commissieleden van de Gezondheidsraad, heeft te gelden dat de door eisers gewraakte adviezen zijn uitgebracht in naam van de Gezondheidsraad als geheel. De adviezen waartegen eisers zich keren, zijn dus geen adviezen van de individuele leden of van de commissie waarvan zij deel uitmaken, maar adviezen van de Gezondheidsraad.

Uit de dagvaarding kan worden opgemaakt dat het eisers louter is te doen om de individuele commissieleden van de Gezondheidsraad. Ter illustratie³¹ wordt verwezen naar de volgende passages:

- "Eisers vorderen een verklaring voor recht dat de leden onrechtmatig handelen. Dat is de inzet van deze procedure."³²
- "De leden zijn daarmee verantwoordelijk en aansprakelijk (...)."³³
- "De leden van de tijdelijke commissie zijn hiermee persoonlijk aansprakelijk te houden voor de daardoor veroorzaakte schade."³⁴
- "De leden dragen daarmee de directe verantwoordelijkheid voor het leed en overlijden van duizenden Nederlanders (...)."³⁵
- "Het is voor de leden van de gezondheidsraad van belang te beseffen dat zij met het geven van deze adviezen niet alleen onrechtmatig handelen. Zij maken zich hiermee medeverantwoordelijk voor feiten die mogelijk als misdaden tegen de menselijkheid te kwalificeren zijn."³⁶
- "De leden van de tijdelijke commissie wisten of hadden moeten weten dat zij hiermee een advies uitbrachten in strijd met internationale mensenrechtenverdragen."³⁷
- "Uit het voorgaande volgt immers onbetwistbaar dat de leden onrechtmatig handelden."³⁸
- "Deze onrechtmatige handelingen kunnen aan de leden van de tijdelijke commissie persoonlijk toegerekend worden."³⁹

4.10 De Gezondheidsraad is een adviescollege in de zin van de Kaderwet adviescolleges, met een wettelijke taak op grond van de Gezondheidswet. Noch uit de Kaderwet, noch uit de Gezondheidswet volgt dat de Gezondheidsraad eigen rechtspersoonlijkheid bezit. De Gezondheidsraad is dus een (onafhankelijk) onderdeel van de rechtspersoon Staat der Nederlanden. Dit betekent dat vorderingen wegens (beweerdelijk) onrechtmatige adviezen die een commissie uit naam van de Gezondheidsraad heeft uitgebracht, moeten worden gericht tot de Staat en niet tot individuele leden van deze

³¹ Zie daarnaast ook § 218, 232 252, 301, 341, 347 van de dagvaarding.

³² Dagvaarding, § 1.

³³ Dagvaarding, § 2.

³⁴ Dagvaarding, § 227.

³⁵ Dagvaarding, § 312.

³⁶ Dagvaarding, § 331.

³⁷ Dagvaarding, § 338.

³⁸ Dagvaarding, § 349.

³⁹ Dagvaarding, § 351.

commissie.

- 4.11 Het valt ook niet in te zien waarom het voor de vordering van eisers met betrekking tot de adviezen van de Gezondheidsraad noodzakelijk zou zijn om de commissieleden persoonlijk in rechte te betrekken. Eisers hebben hun belang daarbij ook niet toegelicht. Bovendien hebben zij niet concreet voor ieder individueel lid van de Gezondheidsraad gesteld dat deze zich achter de adviezen heeft geschaard. Zoals gezegd, heeft het er alle schijn van dat eisers op deze manier (uitsluitend) proberen individuele commissieleden van een adviescollege van de Staat onder druk te zetten, om hen zo tot een andere advisering te bewegen of af te schrikken van verdere werkzaamheden.

Zie ook Hof Den Haag 19 april 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:643, rov. 6.1:

"6.1. Het hof stelt voorop dat het, net zoals de voorzieningenrechter, van oordeel is dat de Commissieleden niet persoonlijk door Viruswaarheid c.s. in rechte op de inhoud van de Adviezen kunnen worden aangesproken, aangezien de Adviezen zijn uitgebracht in naam van de Gezondheidsraad (rov. 4.12 van het vonnis). Bovendien heeft Viruswaarheid c.s. niet concreet voor ieder individueel lid van de Gezondheidsraad gesteld dat deze zich achter de Adviezen heeft geschaard, terwijl de Gezondheidsraad geen groep is als bedoeld in artikel 6:166 BW. Het beroep van Viruswaarheid c.s. op de artikelen 6:162 en 6:166 BW stuit ook hierop af."⁴⁰

- 4.12 Gelet op het voorgaande heeft de vordering van eisers tegen de individuele commissieleden van de Gezondheidsraad geen enkele kans van slagen. Ook daarom zal een inhoudelijke beoordeling van deze vordering tot niets kunnen leiden.

Ad (iii): eisers hebben geen belang bij een verklaring voor recht die (louter) betrekking heeft op de inhoud van de adviezen van de Gezondheidsraad

- 4.13 Voor zover eisers hebben beoogd (ook) de Staat op de adviezen van de Gezondheidsraad aan te spreken geldt dat een eisende partij een eigen, rechtstreeks belang bij de ingestelde rechtsvordering hebben. Uitgangspunt is immers dat "zonder voldoende belang niemand een rechtsvordering toe[komt]" (art. 3:303 BW). Daarbij moet niet alleen worden nagegaan of *enig* belang bij de rechtsvordering bestaat, maar ook of dit belang *voldoende* is om een procedure te rechtvaardigen.⁴¹ Ratio van art. 3:303 BW is – naast het belang van een doelmatige aanwending van de beperkte middelen die voor de rechtspraak beschikbaar zijn – het belang van de gedaagde om niet in rechte te worden betrokken voor een vordering die de positie van eiser niet of niet voldoende raakt. Houdt het gevorderde (zoals hier) tevens een verklaring voor recht in, dan komt die vordering alleen toe aan een bij de relevante rechtsbetrekking

⁴⁰ Volledigheidshalve merken gedaagden op dat eisers in de onderhavige procedure geen beroep hebben gedaan op art. 6:166 BW, maar zich slechts hebben beroepen op art. 6:162 BW.

⁴¹ Parl. Gesch. Boek 3, p. 915.

"onmiddellijk betrokken persoon" (art. 3:302 BW).

- 4.14 Eisers stellen in de onderhavige bodemprocedure de rechtmatigheid van de adviezen van de Gezondheidsraad aan de orde, omdat deze (naar zij stellen) tot de door hen gewraakte vaccinatiecampagne hebben geleid.⁴² Bij de beoordeling van de vraag of een concreet besluit van de Staat in het kader van de vaccinatiecampagne onrechtmatig is jegens eisers, kán een inhoudelijke toetsing van de aan dat besluit ten grondslag liggende adviezen van de Gezondheidsraad aan de orde zijn. De vordering van eisers in deze bodemprocedure is echter niet tegen dergelijke specifieke besluiten van de Staat gericht. Intussen is duidelijk dat een verklaring voor recht dat gedaagden onrechtmatig hebben gehandeld niet kan leiden tot het door eisers (mogelijk) nagestreefde doel, te weten: het beëindigen van de vaccinatiecampagne. Niet valt dan ook in te zien waarom eisers in deze procedure een in rechte te beschermen belang zouden hebben bij (zelfstandige) toetsing van adviezen van de Gezondheidsraad. Evenmin valt in te zien waarom sprake zou zijn van "onmiddellijke betrokkenheid" van (de achterban van) eisers in de zin van art. 3:302 BW bij de gevorderde verklaring voor recht. Eisers onderbouwen dat niet.

In de door eisers aangespannen kortgedingprocedure, waarin zij vorderden dat de Gezondheidsraad en een aantal van zijn individuele commissieleden zou(den) moeten worden bevolen (hun steun aan) een aantal adviezen met betrekking tot de COVID-19 vaccinaties in te trekken, overwoog de voorzieningenrechter als volgt:

"Aangenomen kan worden dat eisers rechtstreeks in hun belangen kunnen worden getroffen door (corona)maatregelen/besluiten die de Staat (mede) op basis van de door hen gewraakte adviezen van de Gezondheidsraad heeft genomen. Indien en voor zover eisers menen dat de Staat door het treffen van dergelijke (corona)maatregelen/besluiten onrechtmatig jegens hen c.q. hun achterban handelt, kunnen zij in rechte opkomen tegen die concrete maatregelen/besluiten. Bij de beoordeling van de vraag of een concre(e)t(e) (corona)maatregel/besluit van de Staat onrechtmatig is jegens eisers, kan een inhoudelijke toetsing van aan die maatregel/dat besluit ten grondslag liggende adviezen van de Gezondheidsraad mogelijk aan de orde zijn. De vorderingen van eisers in deze kortgedingprocedure zijn echter niet tegen dergelijke specifieke (corona)maatregelen/besluiten van de Staat gericht. Reeds die omstandigheid brengt met zich dat eisers in deze procedure geen in rechte te beschermen belang hebben bij een inhoudelijke toetsing van deze adviezen van de Gezondheidsraad."⁴³

- 4.15 De conclusie moet dan ook zijn dat eisers geen rechtens te respecteren belang hebben bij hun vordering in de zin van art. 3:303 en 3:302 BW. Ook daarom is sprake van een summierlijk ondeugdelijke vordering.

⁴² Zie bijvoorbeeld § 1 van de dagvaarding.

⁴³ Vonnis van 29 november 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:12992, rov. 4.12.

Ad (iv): eisers hebben geen belang bij de verklaring voor recht omdat deze niet kan leiden tot aansprakelijkheid voor schade die (vermeend) het gevolg is van de vaccins

- 4.16 Zoals toegelicht in § 2.16, stellen eisers dat de vaccinaties tegen COVID-19 zouden hebben geleid tot duizenden gevallen van zwaar lichamelijk en psychisch letsel en sterfte. Zij menen dat de leden die deel uitmaakten van de commissies die de bestreden adviezen van de Gezondheidsraad opstelden persoonlijk voor deze schade aansprakelijk zijn. Kennelijk moet de gevraagde verklaring voor recht een opmaat vormen voor (collectief) verhaal van deze vermeende schade uit hoofde van onrechtmatige daad. Nog daargelaten dat eisers niet hebben aangetoond dat zij zich de belangen van degenen die mogelijk daadwerkelijk schade hebben geleden als gevolg van de vaccins kunnen en (statutair) ook mogen aantrekken (zie hiervóór in § 2.18-2.24), is het belang bij de gevraagde verklaring voor recht ook in zoverre niet aangetoond. Op grond van art. 6:185 BW (en overigens ook op grond van art. 6:162 BW) rust de eventuele aansprakelijkheid voor (persoons)schade als gevolg van de toediening van een vaccin immers op de producent van dit vaccin. Eisers zijn derhalve aan het verkeerde adres en hebben ook in zoverre geen belang bij hun vordering in de zin van art. 3:303 en 3:302 BW.

Ad (v): de gevorderde verklaring voor recht is niet serieus, laat staan wetenschappelijk onderbouwd

- 4.17 In het onverhoopte geval dat uw rechtbank in de onderhavige bodemprocedure (toch) zou toekomen aan een inhoudelijke beoordeling van de door eisers gewraakte adviezen van de Gezondheidsraad en de vordering niet reeds op de (hiervóór genoemde) formele gronden zou afwijzen, geldt dat de rechter zich terughoudend moet opstellen bij de toetsing van adviezen van een wetenschappelijk adviesorgaan als de Gezondheidsraad. Het is niet aan de rechter om zijn eigen oordeel in de plaats te stellen voor het wetenschappelijke oordeel van de Gezondheidsraad.

Zie in dit verband ook K.J.O. Jansen & E.R. de Jong, 'Rechterlijke toetsing van wetenschappelijke kennis in het aansprakelijkheidsrecht', *NTBR* 2022/2, p. 20-21:

"De rechtspraak is er niet om wetenschappelijke discussies te beslechten, zoals de wetenschap ook niet het beslechten van rechtsgeschillen tot taak heeft. Het is daarom van belang dat de rechter, mede gezien zijn gebrek aan materiedeskundigheid, niet zélf voor wetenschapper gaat spelen. (...) Uiteraard is het niet aan de rechter om de wetenschap te controleren en te verbeteren."

- 4.18 Hierbij moet ook bedacht worden dat in de wetenschap, uit de aard der zaak, veelal geen sprake is van een volledige consensus. Ook (zelfs) als sommige wetenschappers een andere visie zouden hebben over een bepaalde vraag dan in een advies van de Gezondheidsraad is verwoord, kan dit dus niet meebrengen dat sprake zou zijn van

een onjuist, laat staan van een onrechtmatig advies. Dat geldt te meer nu de Gezondheidsraad geen oorspronkelijk werk van wetenschap tot stand brengt, maar op grond van de stand van de wetenschap vaststelt welk standpunt op enig moment het meeste aanspraak op geldigheid kan maken en op basis daarvan tot een wetenschappelijk raadgevend oordeel komt.⁴⁴

- 4.19 Uit al het voorgaande volgt dat van onrechtmatige advisering pas sprake kan zijn als een wetenschappelijke instelling zoals de Gezondheidsraad in het licht van alle omstandigheden van het geval – waaronder de aard van het advies en de op het moment van advisering bestaande relevante wetenschappelijke feiten en inzichten – in redelijkheid niet heeft kunnen komen tot zijn advies. Met andere woorden: alleen als evident is dat de Gezondheidsraad onjuiste adviezen heeft gegeven waartoe hij niet heeft kunnen komen, kan sprake zijn van onrechtmatig handelen. Gedaagden verwijzen in dit verband naar rov. 6.8 van het arrest van het Hof Den Haag 19 april 2022 (ECLI:NL:GHDHA:2022:643) naar aanleiding van het eerder door eisers tegen de adviezen van de Gezondheidsraad gerichte kort geding:

“(…) Viruswaarheid c.s. betwist niet dat de Adviezen via een zorgvuldige procedure tot stand zijn gekomen. Haar kritiek richt zich op de inhoud van de Adviezen. Volgens Viruswaarheid c.s. heeft de Gezondheidsraad onjuiste conclusies getrokken uit het beschikbare onderzoeksmateriaal. Anders dan Viruswaarheid c.s. stelt, kan niet worden volstaan met een zuiver juridische beoordeling van de Adviezen. Een toetsing van de Adviezen aan de hand van de criteria van het beoordelingskader voor vaccinaties van de Gezondheidsraad, zoals door Viruswaarheid c.s. bepleit, vergt een beoordeling van de conclusies die de Gezondheidsraad heeft getrokken uit een groot aantal *peer-reviewed* publicaties uit wetenschappelijke tijdschriften en andere epidemiologische en wetenschappelijke bronnen. De vorderingen van Viruswaarheid c.s. zijn gebaseerd op de rechtsgrondslag dat de Gezondheidsraad onrechtmatig heeft gehandeld door de Adviezen uit te brengen. Van zulk onrechtmatig handelen kan pas sprake zijn als de Gezondheidsraad die conclusies niet uit het beschikbare onderzoeksmateriaal heeft kunnen trekken.”

Deze benadering van het Hof Den Haag strookt met recente aansprakelijkheidsrechtelijke literatuur over de rechterlijke toetsing van wetenschappelijke kennis. Volgens Jansen en De Jong kan de rechter slechts tot de conclusie komen dat wetenschappelijke kennis onjuist is als sprake is van een “*manifest error*”. Zij ontlenen deze maatstaf aan rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM).⁴⁵

- 4.20 Zoals het Hof Den Haag in zijn arrest van 19 april jl. terecht overwoog, zou alleen op basis van een diepgaande analyse van complexe wetenschappelijke feiten en inzichten

⁴⁴ Kamerstukken II 1995/96, 24684, nr. 3, p. 2 (MVT).

⁴⁵ K.J.O. Jansen & E.R. de Jong, ‘Rechterlijke toetsing van wetenschappelijke kennis in het aansprakelijkheidsrecht’, NTBR 2022/2, p. 5-21, met verdere verwijzingen.

tot het oordeel kunnen worden gekomen dat de Gezondheidsraad zijn conclusies (op de verschillende relevante momenten in de tijd) niet uit het beschikbare onderzoeksmateriaal heeft kunnen trekken:

“Om tot dat oordeel te komen is een diepgaande analyse van complexe wetenschappelijke feiten en inzichten nodig. Naar het voorlopig oordeel van het hof is dat niet goed mogelijk zonder nader (deskundigen)onderzoek, nadere onderbouwing en/of nadere bewijslevering. Daarvoor is in kort geding geen plaats.”

- 4.21 Evenals in de kortgedingprocedure bij het Hof Den Haag, wordt ook in de onderhavige bodemprocedure geen enkele serieuze, laat staan wetenschappelijke, onderbouwing geleverd van de stellingen en verwijten van eisers aan het adres van de (leden van de) Gezondheidsraad. Eisers maken niet per afzonderlijk advies duidelijk waarom de Gezondheidsraad – gelet op de aard van het desbetreffende advies en de op het moment van advisering bestaande relevante wetenschappelijke feiten en inzichten – in redelijkheid niet heeft kunnen komen tot zijn advies. Sterker nog, eisers gaan in het geheel niet in op de onderbouwing die in de adviezen is gegeven of op de uitgebreide literatuurlijsten die daarin zijn opgenomen. Als eisers al bronnen aanhalen, dan gaat het veelal niet om relevant wetenschappelijk onderzoek en worden de gegevens ook nog eens onjuist weergegeven, uit hun verband gehaald of verkeerd geïnterpreteerd. Ter illustratie worden daarvan hierna enkele voorbeelden genoemd.
- 4.22 Volgens eisers zijn de COVID-19-vaccins (experimentele) ‘immunotherapieën’⁴⁶ of ‘gentherapieën’.⁴⁷ Volgens eisers blijkt dit uit uitlatingen van de producenten zelf. In de dagvaarding wordt één pagina uit een financiële reportage van BioNTech aangehaald, waar het bedrijf volgens eisers zou hebben toegegeven nog nooit een ‘immunotherapie’ op mRNA-basis te hebben ontwikkeld en het COVID-19-vaccin als ‘gentherapie’ zou hebben geclassificeerd.⁴⁸
- 4.23 Het spreekt voor zich dat een financiële rapportage aan aandeelhouders niet kan worden gebruikt als bron voor medisch-wetenschappelijke definities. Wie de financiële rapportage op internet opzoekt en de bewuste pagina leest,⁴⁹ ontdekt bovendien dat de opmerking niet ziet op het COVID-19-vaccin, maar op alle geneesmiddelen die BioNTech ontwikkelt. Het bedrijf benadrukt verder vooral dat het verkrijgen van toegang tot de verschillende markten tijdrovend en kostbaar is, dat geneesmiddelen uitsluitend mogen worden toegelaten na uitgebreide preklinische en klinische trials, en dat steeds moet worden voldaan aan alle relevante wet- en regelgeving. Wie verder bladert, leest dat de mRNA-technologie, waarop het COVID-19-vaccin van BioNTech/Pfizer is gebaseerd, anders dan gentherapie juist *niet* leidt tot wijzigingen in

⁴⁶ Dagvaarding, § 1, 11, 20, 33, 53, 115-116, 245, 249 etc.

⁴⁷ Dagvaarding, § 18, 60-61, 198, 229, 232, 245-248 etc.

⁴⁸ Dagvaarding, § 1 (voetnoot 1), 245 (voetnoot 116), met verwijzingen naar ‘BioNTech SE Quarterly Report for the Three and Nine Months ended September 30, 2020’, p. 68.

⁴⁹ Te raadplegen via <https://investors.biontech.de/node/8746/html>.

het DNA,⁵⁰ en constateert dat het bedrijf consequent naar dit vaccin verwijst met de term 'vaccin'.⁵¹

- 4.24 Eisers schermen verder met name met het aantal bij Lareb (en diens Europese evenknie Eudravigilance) gemelde bijwerkingen.⁵² Dit betreft echter meldingen van *vermoedelijke* bijwerkingen.⁵³ Dat vermoedelijke bijwerkingen zijn gemeld, betekent echter nog niet dat deze ook daadwerkelijk door het desbetreffende vaccin zijn veroorzaakt. Met betrekking tot de meldingen van overlijdens merkt Lareb bijvoorbeeld op dat bij een groot deel daarvan een al bestaand gezondheidsprobleem de meest voor de hand liggende verklaring is. Verder zegt het aantal meldingen van vermoedelijke bijwerkingen niets over de vraag hoe vaak een bijwerking (als daarvan inderdaad sprake is) optreedt. Lareb benadrukt dan ook dat gegevens over de meldingen uitsluitend gebruikt mogen worden na overleg met Lareb om de juiste interpretatie te waarborgen.⁵⁴
- 4.25 Het staat dus niet vast dat de gemelde vermoedelijke bijwerkingen daadwerkelijk zijn veroorzaakt door een vaccin. Een dergelijke conclusie kan alleen op basis van een nadere analyse worden getrokken. Meldingen van vermoedelijke bijwerkingen worden daarom beoordeeld door het CBG, andere Europese nationale registratieautoriteiten en door het Europees Geneesmiddelenbureau (het EMA). Indien er voldoende bewijs is voor een oorzakelijk verband tussen de gemelde bijwerking en het vaccin, besluit uiteindelijk de Europese Commissie (na advies van het *Pharmacovigilance Risk Assessment Committee* (PRAC)⁵⁵ en het Comité voor geneesmiddelen voor menselijk gebruik) de bijwerking te vermelden in de samenvatting van de productkenmerken (SmPC) en in de bijsluiter van het geneesmiddel.
- 4.26 Het voorgaande is exemplarisch voor de gebrekkige wijze waarop eisers hun vordering in de dagvaarding hebben onderbouwd. Op basis van die 'onderbouwing' worden vérgaande stellingen en verwijten geponeerd over de inhoud van de uitgebrachte adviezen en worden de leden van de Gezondheidsraad beschuldigd van het plegen van misdrijven tegen de menselijkheid. Als eisers de wetenschappelijke adviezen van de Gezondheidsraad echter ter discussie willen stellen en door de rechter inhoudelijk willen laten toetsen, dan zullen zij zelf met een serieuze wetenschappelijke onderbouwing moeten komen. Nu een deugdelijke (wetenschappelijke) onderbouwing van de stellingen in de dagvaarding (evenals in de eerder bij de rechtbank en het hof gevoerde kortgedingprocedure) ontbreekt, zal in de onderhavige bodemprocedure niet

⁵⁰ Zie p. 69 van de aangehaalde rapportage.

⁵¹ Zie bijvoorbeeld p. 35 e.v. van de aangehaalde rapportage.

⁵² Dagvaarding, § 131, 264-274, 286, 290, 310.

⁵³ Zie art. 78 Geneesmiddelenwet.

⁵⁴ Zie voor dit alles www.lareb.nl/coronameldingen.

⁵⁵ Het PRAC (Pharmacovigilance Risk Assessment Committee) speelt als geneesmiddelenbewakingscomité een belangrijke rol bij het toezicht op de risico's van medicijnen voor mensen in Europa. Het PRAC komt maandelijks bijeen bij het Europese geneesmiddelenagentschap (EMA). Het PRAC geeft aanbevelingen aan het geneesmiddelenbeoordelingscomité CHMP en Europees besluitvormend orgaan CMDh over de risico's van geneesmiddelen toegelaten in de Europese Unie. Zie voor meer informatie: www.ema.europa.eu/en/committees/pharmacovigilance-risk-assessment-committee-prac.

tot een inhoudelijke toetsing van de adviezen van de Gezondheidsraad kunnen worden gekomen.

- 4.27 De hiervóór onder (i) t/m (iv) genoemde redenen maken, zowel afzonderlijk als in samenhang, dat sprake is van een summierlijk ondeugdelijke vordering. Ook dat moet leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van eisers.

Verzoek toepassing art. 1018l lid 1 Rv

- 4.28 Gedaagden vragen uw rechtbank ten nadele van eisers toepassing te geven aan art. 1018l lid 1 Rv en bij het begroten van de proceskostenvergoeding over te gaan tot een *verwijfvoudiging* van het toepasselijke forfaitaire tarief. De Staat acht toepassing van 1018l lid 1 Rv in dit geval meer dan passend (en dus niet in strijd met de redelijkheid en billijkheid), nu op een groot aantal gronden summierlijk van de ondeugdelijkheid van de vordering blijkt. Eisers voeren een collectieve actie die, gelet op de evidente ongegrondheid daarvan, in verband met de betrokken belangen van gedaagden én de belangen van derden die mogelijk door vaccins schade hebben geleden, achterwege had behoren te blijven.

5 Conclusie

Gedaagden concluderen:

- (i) tot niet-ontvankelijkverklaring van eisers sub 1 t/m 3;
- (ii) met hoofdelijke veroordeling van eisers sub 1 t/m 3 in de kosten van het geding overeenkomstig art. 1018l lid 1 Rv althans overeenkomstig art. 237 Rv, zulks met bepaling dat over die proceskostenveroordeling de wettelijke rente verschuldigd zal zijn met ingang van de vijftiende dag na de datum van het te dezen te wijzen vonnis en met hoofdelijke veroordeling van eisers in de nakosten, conform het liquidatietarief begroot op € 163 dan wel, in het geval van betekening, € 248;
- (iii) met verklaring dat deze proceskostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad zijn.

behandeld door	J.H.C.A. Muller en R. de Graaff
correspondentie	Postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon	+31 70 515 3220
e-mail	jantine.muller@pelsrijcken.nl
zaaknr	11016888